

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי-ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"א, 2001
מספר השאלון: 905031
לנבחנים אקסטרניים – 03

חיבור עברי

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
עליך לכתוב חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים) על אחד מהנושאים = 100 נקודות.
נושאים 1-4 כוללים קטעים לקריאה; נושאים 5-6 כוללים מובאות.
יש לכתוב חיבור על-פי ההנחיות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת, ולהעתיק את כותרתו.
(2) הקפד על כתב ברור ועל תקינות הלשון, על כתיב נכון ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה: רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
בחר באחד הנושאים וכתוב עליו חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים).
הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת ולהעתיק את כותרתו.

שים לב:
נושאים 1-4 כוללים קטעים לקריאה.
יש לכתוב חיבור בזיקה לקטע ועל-פי ההנחיות.

נושא 1: על מנהיגות ומנהיגים

קרא את הקטע שלפניך, וכתוב מאמר על כוחם של אנשים להנהיג ולסחוף אחריהם ציבור בכיוון יעד מסוים.

במאמרך בחר במנהיג (רוחני, חברתי, צבאי וכדומה) מתקופתנו או מן העבר. הסבר מה הופך אותו למנהיג, וכיצד הוא משפיע (או השפיע) על החברה ועליך. תוכל להתמקד במנהיגות צעירה מתנועת הנוער, מבית-הספר וכדומה. היעזר בקטע, בדברים שקראת ובניסיוןך האישי.

אנדרטה ייחודית למנהיגות

(מעובד על-פי מ' פופר, הארץ, ז' בשבט תשס"א, 31/1/2001)

--- מנהיגות היא רבת פנים וממילא רבת הגדרות. תחת הכותרת "מנהיגים" אפשר למצוא אנשים כמו היטלר, שגרם חורבן והרס שלא יתוארו, אבל גם אישים כמו מהטמה גנדי או נלסון מנדלה, שגורמו או התאמצו לגרום לבני עמם להתעלות מעל אינטרסים תוקפניים, אישיים וקבוצתיים, ולפעול באופן עקרוני יותר ומוסרי יותר.

גם מקורות המנהיגות שונים ומגוונים. יש מנהיגים שמנהיגותם מעוגנת במסורת ומועברת בירושה (מלכים, מנהיגים דתיים מסוימים). אחרים מנהיגים מתוקף סמכות חוקית המוקנית להם מטעם מדינה או מוסד (נשיא בית-המשפט העליון, לדוגמה), ואחרים מנהיגים מתוקף יכולתם לגעת ברגשות.

האחרונים הם המנהיגים המעסיקים אותנו יותר בפוליטיקה, בתנועות הנוער, בבית-הספר, בצבא, ובעצם בכל מסגרת חברתית באשר היא --- מנהיגות מסוג זה היא בראש ובראשונה תופעה רגשית. --- המרכיב הרגשי משמעו כי מנהיג, שהוא מושא אהבה והערצה של קבוצת מונהגים אחת, לא בהכרח יהיה כזה לקבוצה אחרת. יתר על כן, המנהיג האהוב והנערץ עלול למצוא את עצמו דחוי על-ידי קבוצתו בתקופות ובנסיבות שהשתנו ---

בניתוח המאפיינים של מנהיגי היי-טק, למשל, מוצג ההיבט הרגשי באופן בהיר. מנהיג החברה העסקית מדומה לאב טוב, האהוב את עובדיו, ובתמורה מקבל מהם אהבה. הדימוי של אב טוב הוא דימוי של דאגה ואכפתיות, שביטוי המובהק הוא גם דוגמה אישית.

--- מנהיגות איננה אוסף אריתמטי של תכונות מסוימות. היא איננה נעוצה, למשל, דווקא בכושר ביטוי (משה רבנו היה כבד-פה) או בקומה גבוהה (בן-גוריון היה נמוך קומה). מנהיגות במובנה הבסיסי ביותר --- הנעת אנשים שלא באמצעי כפייה --- כוללת יותר מאוסף של מאפיינים התנהגותיים ואישיותיים ---

הניסיון לפענח את החוקיות הקיימת במנהיגות מתמקד בשלושה היבטים: "מה?" --- אילו מסרים וחזון מנהיגים מעבירים? "איך?" --- באילו אמצעים, התנהגויות, סגנון, מנהיגים "מחברים" את אנשיהם למסריהם? "מי?" --- מי הם המנהיגים? מה מניע אותם? ---

נושא 2: הטלפון הסלולרי – מחיר הנוחות והקדמה

כמו מוצרים רבים עתירי טכנולוגיה גם הטלפון הסלולרי התקבל אצלנו, והשימוש בו נעשה נפוץ מאוד.

קרא את הקטע שלפניך, וכתוב מאמר על תופעת השימוש בטלפון הסלולרי.

במאמריך הצג את הסכנות לבריאות הכרוכות במכשיר זה. דון בהשפעות השימוש במכשיר על התנהגות בחברה, והצע דרכים לשימוש נכון בו.

בדברריך הסתמך על הכתוב בקטע, על ניסיוןך האישי ועל ניסיונם של אחרים.

טלפונים סלולריים – סכנהז

(מעובד על-פי מי' דנור, גלילאז 37, נובמבר-דצמבר 1999)

--- בשנים האחרונות מתרבים מחקרים, שבהם נבדק באיזו מידה הטלפונים הסלולריים גורמים נזק לבריאות. ידוע שבעת שימוש במכשיר כזה, כמות גדולה יחסית של גלי רדיו מתרכזת קרוב מאוד לגוף המשתמש. החשש שגלי הרדיו עלולים להזיק הביא גופים שונים לחקור אם אכן נגרם נזק למשתמשים במכשירי הטלפון הסלולרי, ואם כן – מהי עוצמתו.

חוקרים משוודיה חקרו סימנים כמו עייפות, כאבי ראש והרגשת צריבה בעור אצל משתמשים קבועים בטלפונים ניידים. הממצאים הראו שתופעות אלה נעשו שכיחות יותר ככל שהתארך זמן השימוש בטלפון הנייד.

במחקר שהתפרסם בשנת 1998 דיווחו מדענים מגרמניה על עלייה בלחץ הדם של נבדקים כתוצאה מהפעלת מכשירי טלפון שהוצמדו לראשם, גם כאשר הנבדקים עצמם לא ידעו על זמני ההפעלה וההפסקה של המכשירים.

מחקרים באוסטרליה ובארצות-הברית הראו עלייה בשכיחות ההופעה של גידולים סרטניים אצל עוֹפְרִים של חיות מעבדה (עכברים, אפרוחים), שנחשפו תקופה ארוכה לאנרגיות אלקטרומגנטיות שמקורן בטלפון סלולרי. עם זאת, מחקרים כאלה עדיין לא נערכו בבני אדם, לכן אין להסיק מכך על מידת שימותם לבני אדם ---

זה מכבר נקבעו תקנים בינלאומיים, שמטרתם לצמצם את הקרינה האלקטרומגנטית הנובעת מפעולת מכשיר הטלפון הסלולרי עצמו, ובעיקר מפעולת אנטנת השידור והקליטה שלו. גם האיחוד האירופי נחלץ להסדיר תקינה מאחדת באשר לחשיפה לאנרגיות אלקטרומגנטיות מכל הסוגים, כולל תחום האנרגיות שבו פועלים הטלפונים הסלולריים ---

נושא 3: כביש חוצה ישראל

בוויכוח העז בין שוללי כביש חוצה ישראל לבין התומכים בו נשמעות דעות לכאן ולכאן. לפניך מידע על הכביש. כתוב מאמר ובו הבע את עמדתך כלפי סלילת הכביש, ונמק אותה. התבסס על נתונים מן הקטע ועל דברים שקראת או שמעת.

חוצה ישראל לאורך ולעומק

(מתוך הארץ, כ"ו באדר ב' תש"ס, 2/4/2000)

נתונים

שטחים מופקעים: 17 אלף דונם בשלב ההקמה הראשון. 12% מהשטחים הופקעו מבעלים פרטיים (חצי מהשטח המופקע מיועד למחלפים, וחצי – לכביש עצמו).	חוצה ישראל, אורך סופי: 324 קילומטר, מהגליל (המערבי והמזרחי) ועד צומת הנגב, מדרום לבאר שבע.
כמות אספלט: 1.5 מיליון מ"ק.	מספר הנתיבים: בשלב ראשון ייסללו שני נתיבים לכל כיוון. בהמשך, אם יתממשו תחזיות התנועה, יורחב הכביש.
כמות בטון: 200 אלף מ"ק (בעיקר בגשרים).	מספר המחלפים בקטע המרכזי: 11.
תקשורת: שלושה סוגים: קווי תקשורת להעברת אינפורמציה (ויזואלית ודיגיטלית) מהכביש אל מרכז בקרת הניהול ובחזרה לשילוט; קווי חשמל לתאורה וקווים למערכת ההשקיה לגינון.	המנהרות: צמד מנהרות ליד בן שמן, באורך 455 מטר, וצמד מנהרות באזור גבעת נילי, באורך 300 מטר.
ארגונים המתנגדים לסלילה: "החברה להגנת הטבע", הארגונים "פעולה ירוקה" ו"מגמה ירוקה" (שחבריו הקימו את אוהל המחאה בצומת נחשונים ומפגינים מפעם לפעם בשטח), "עמותת אדם טבע ודין" ו"הקואליציה נגד כביש חוצה ישראל" – ארגון-נג המאגד בתוכו כמה ארגונים קטנים.	מספר הגשרים בכל הקטעים: 130.
	מהירות נסיעה מרבית: 110 קמ"ש (עדיין אין אישור).
	קיבולת תנועה ביממה: כ-120 אלף כלי רכב (בכביש גהה עוברים כ-90 אלף כלי רכב).
	תחזית תנועה בשנה הראשונה: 27 מיליון כלי רכב.
	תחזית תנועה בשנת 2009: 93 מיליון כלי רכב.
	עלות הקמת הכביש: כ-750 מיליון דולר.
	עלות הפרויקט כולו, כולל אחזקה, תפעול והרחבות: כ-1.25 מיליארד דולר.

נושא 4: לימוד השואה – בארץ או בפולין?

לפניך מכתב של קורא למערכת עיתון, העוסק במשלחות תלמידים לפולין. קרא את המכתב, וכתוב מאמר תגובה.

במאמך הצג את הנושא, קגב על טענות הכותב, הבע את עמדתך, ונמק אותה. התבסס על הקטע, על התנסותך האישית ו/או על התנסותם של אחרים.

השתלמות בירושלים

(מעובד על-פי מכתבו של צ'י גחלת, כלפר, י' בטבת תשס"א, 5/1/2001)

לאחרונה קראתי שמוסדות החינוך מעדיפים לשלוח תלמידי תיכון ישראלים לפולין כדי לראות מוצגים המעידים על השואה מאשר לארגן השתלמות ב"יד ושם". אני בהחלט מצטרף לתרעומת על כך. השתלמות בירושלים, בירת ישראל, יש בה כדי לחבר את דור ההמשך לארץ ולהיסטוריה היהודית יותר מאשר טיול לפולין, אשר עולה 1,200 דולר ומשמש בדרך-כלל את בניהם של בעלי האמצעים והעשירים למיניהם. את מורשת עמנו ואת לקחי השואה יש להנחיל לכל הנוער על כל שכבותיו, תוך מתן הזדמנויות שוות לכל התלמידים. אין צורך להרחיק נדוד לנכר, שמשמל יותר מכול את סבל היהודים.

שים לב:

נושאים 5-6 כוללים מובאות.
יש לכתוב חיבור על-פי ההנחיות.

נושא 5: ערכים וחשיבותם לחברה

לפניך שתי מובאות מדברי חז"ל:

"על שלושה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים."
(מדברי שמעון הצדיק, מסכת אבות, פרק א', משנה ב')

"על שלושה דברים העולם עומד: על הדין ועל האמת ועל השלום."
(מדברי רבן שמעון בן גמליאל, מסכת אבות, פרק א', משנה י"ח)

בדברים אלה של חז"ל משתקפת ראייה ייחודית של הערכים המהותיים והחשובים לחברה. כתוב מאמר והצג בו שניים מן הערכים הנזכרים במובאות. דון במשמעותם ובחשיבותם לחברה בתקופתנו.

תוכל לבחור את הערכים מאחת המובאות או משתיהן.

נושא 6: האמנות היא שפת הנפש

"כשאנשים אומרים 'אין מילים בפי' – השירה אומרת את המילים."

(מתוך דברים שנשא המשורר יהודה עמיחי בטקס קבלת תואר דוקטור כבוד מטעם אוניברסיטת תל-אביב, תשנ"ה)

כתוב מאמר על כוחה של יצירת אמנות: יכולתה להביע רעיונות, רגשות ושאיפות שקשה לבטאם בשפת היום-יום.

בסס את דבריך על שתיים-שלוש יצירות מתחומים כמו: ספרות, ציור, מוזיקה, מחול, קולנוע, תאטרון.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך